

Саме патріотизм впливає на такі поняття як професійний обов'язок соціального працівника, відповідальність за скоєні вчинки перед самим собою, перед окремою особою, перед суспільством взагалі. Патріотизм впливає на активність соціального працівника та на його особисте бажання реалізовувати суспільно-корисну діяльність. Було визначено, що патріотизм може впливати на альтруїстичну мотивацію соціального працівника та на соціальну, які є запоруками успішної діяльності професіонала і вирішенні складних питань. Таким чином, патріотизм можна визначити як важливий критерій ефективності діяльності соціального працівника, який постійно спонукає спеціаліста з соціальної роботи до активних, якісних, суспільно-корисних дій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Капська А.Й. Соціальна робота: технологічний аспект К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 352 с.
2. Теория социальной работы: Учебник / Под. ред. проф. Е. И. Холостовой. - М.: Юристъ, 2001. - 334 с.
3. Ю.В. Троцкий. О патриотическом воспитании /«Русский Вестник» № 16 (644) 2004 – с.14

ПРОФЕСІЙНІ ЦІННОСТІ І ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Мірошніченко Г.О.

к. п. н., доцент кафедри соціальної філософії та управління ЗНУ

Мурзіна О.А.

старший викладач кафедри економіки і підприємства Інституту освітніх інженерно-педагогічних технологій Бердянського державного педагогічного університету

Серед найважливіших утворень у структурі спрямованості особистості, що визначає її ставлення до об'єктів соціального оточення, є ціннісні орієнтації. Вивчення суті та функцій ціннісних орієнтацій вважається частиною значно ширшої проблеми - само оцінювання, що формулюється як „образ Я" (а це один з найдійовіших регуляторів поведінки особистості) і формується в процесі діяльності особистості в результаті відображення і засвоєння соціальних цінностей.

Формування адекватної самооцінки, ціннісних орієнтацій та особистісних якостей завжди було важливою психологічною, філософською і соціальною проблемою.

Розвиток суспільства - не абстрактний хід історії; він передбачає активне прилучення кожного індивіда до суспільних процесів. Ця участь базується на

суспільних цінностях, що пройшли крізь „сито" власного досвіду індивіда, обумовлюється вихованням людини, її оцінкою того, що відбувається, і, в результаті, позначається на індивідуальних цінностях.

Серед внутрішнього світу особи цінності разом із самооцінкою, само ставленням, ціннісними орієнтаціями, а також життєвими настановами, є чи не найважливішими.

Аналізуючи експериментальні дані й теоретичні дослідження у сфері становлення особистості професіонала, можна зробити висновок, що для ефективної роботи правоохоронців важливого значення набуває не тільки брак протипоказань до роботи в органах МВС, але й наявність у структурі особистості необхідних якостей і, головне, наявність потреб, інтересів, мотивів, цінностей та ідеалів, які сприяють процесові адаптації в новому соціальному середовищі і прискорюють ідентифікацію працівника зі своєю професією [1, С.82; 4, С.241-255]. Вплив на особистість соціально-психологічних чинників професійної діяльності є одним із найсуттєвіших, оскільки ці чинники впливають на сутнісні ознаки людини та ключові аспекти її життєдіяльності. Вони не тільки можуть сприяти формуванню специфічного стилю комунікації, але й призводити до викривлення соціальних та особистісних якостей людини. Саме з цим викривленням пов'язана професійна деформація особистості. Ймовірність її посилюється під впливом таких специфічних норм військової служби, як єдиноначальність і сувора підпорядкованість молодших старшим. Оскільки вік студентів і курсантів перших трьох курсів припадає на один з найскладніших етапів психічного розвитку, коли в особистості інтенсифікуються процеси свідомого управління собою, то актуальність створення умов для запобігання небажаному розвитку особистості майбутніх працівників правоохоронних органів набуває особливого значення. Чим виразніше виявляється у професійному середовищі посадова влада, субординація, розподіл посадових ролей та наголос на беззаперечність авторитету керівника, тим не сприятливішим може бути перебування у цьому середовищі з точки зору ризику професійної деформації, особливо для молодшої людини.

Крім того, аналіз досліджень С. Безносова [2, С.69-74], Г. Попової [5], В. Васильєва [3, С.104-109] та інших дозволяє говорити, що середовище, в якому діють співробітники правоохоронних органів, є переважно агресивним, а відтак воно може негативно впливати на їх особистісні характеристики. Це засвідчують несприятливі емоційні компоненти ставлення співробітників органів внутрішніх справ до системи службового соціального оточення, висока напруженість та агресивність контактів, що особливо боляче переживається більшістю співробітників ОВС (Г. Попова).

Вивчення ціннісних орієнтацій, самооцінки студентів, а також соціально-психологічних факторів, що впливають на їх становлення, відкривають перед вихователями нові шляхи розвитку свідомої молодшої людини, підвищення її активності та успішності в навчанні, реалізації творчого потенціалу.

Система ціннісних орієнтацій особистості не залишається незмінною упродовж усього життя людини, включаючи і зрілий вік. Стосовно динаміки

системи цінностей в зрілому віці адекватнішим є не термін "формування", що припускає деякий кінцевий підсумок, а термін "розвиток", який має, на нашу думку, більш ширше значення. Тут ми не згодні, зокрема, з А.В.Петровським, який займає в цьому питанні протилежну позицію - "формування" розуміється їм і як розвиток особистості, і як цілеспрямоване виховання, тобто цьому терміну ним надається більш ширший сенс [6, С.45]. Ми вважаємо, що по відношенню до дорослої людини, система цінностей якого вже в основному сформована, слідує, ймовірно, говорити не про чітко розмежовані стадії формування, а, швидше, про індивідуальний рівень її розвитку. Об'єктивні, підтверджені експериментальними дослідженнями критерії оцінки рівня такого розвитку, не прив'язані до певного віку, а що носять універсальний, "невіковий" характер, нині недостатньо розроблені.

На різних вікових стадіях ті або інші аспекти розвитку системи ціннісних орієнтацій особистості з певною періодичністю виходять на перший план. Очевидно в той же час, що різні умови або механізми, що визначають суть цієї стадії ціннісного розвитку, можуть (хай і у меншій мірі) проявлятися і на інших етапах. Так, що лежить в основі періодизації Д.Б.Ельконіна чергування пріоритетного розвитку мотиваційно-спожитої або когнітивної сфери, по суті, відбиває лише циклічний, фазовий характер паралельних процесів мотиваційного і когнітивного розвитку. В зв'язку з цим положення про обов'язковість послідовного проходження усіх вікових стадій стосовно ціннісного розвитку представляється нам занадто спрощеним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андронов В. П. Психологические основы формирования профессионального мышления. - Саранск: Изд-во Мордовского ГУ, 1991. - 82 с.
2. Безносков С. П. Особенности деятельности сотрудников органов внутренних дел // Психологическое обеспечение трудовой деятельности. / Под ред. А. А. Крылова, Л., 1987. С. 69 -74.
3. Васильев В. Л. Юридическая психология. - М.: Юридическая литература, 1991, Гл. III, с. 104 - 109.
4. Зотова О. И., Бобнева М. И. Ценностные ориентации и механизм социальной регуляции поведения // Методологические проблемы социальной психологии. - М.: Наука, 1975. - С. 241 – 255.
5. Попова Г. В. Професійна комунікативна компетенція працівників ОВС: Автореф. дис. канд. пс. наук. - Харків, 1997. - 20 с.
6. Психология развивающейся личности / Под ред. Петровского А.В. – М., 1987. – 240 с.